

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/278/2020
Identifikačné číslo spisu:	8112238217
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8112238217.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ľ. A., bývajúceho v H., N. XX/XX, zastúpeného Mgr. Otom Salokym, advokátom, so sídlom v Prešove, Hlavná 94, proti žalovaným 1/ Z. K., bývajúcemu v H., N. XX/XX a 2/ F.. Z. K., bývajúcej v H., N. XX/XX, zastúpených JUDr. Františkom Komkom, advokátom, so sídlom v Prešove, Hlavná 27, o zaplatenie 4.980,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 10C/61/2013, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 19. februára 2020 sp. zn. 2Co/25/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa v tomto spore domáhal, aby mu žalovaní spoločne a nerozdielne zaplatili 4.980,- eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 332,- eur za obdobie od 16. decembra 2009 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 4.648,- eur za obdobie od 16. januára 2013 za užívanie nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, kat. území H., parc. č. KN C XXX - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 1.140 m², parc. č. KN C XXX - záhrada o výmere 311 m² a rodinného domu súp. č. XX, postaveného na parc. č. KN C XXX (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“) za obdobie od 1. novembra 2009 - 30. apríla 2012. Žalovaní 1/ a 2/ sa v priebehu konania vzájomnou žalobou (č. 1. 290) domáhali určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností.

2. Okresný súd Prešov (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) (v poradí tretím) rozsudkom z 3. mája 2018 č. k. 10C/61/2013-323 v spojení s opravným uznesením z 11. januára 2019 č. k. 10C/61/2013-363 (I.) žalobu zamietol, (II.) zamietol protinávrh žalovaných a (III.) rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania.

2.1. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalovaní 1/ a 2/ užívali sporné nehnuteľnosti vlastnícky patriace žalobcovi, ktorý sa stal ich vlastníkom 3. júla 2007, kedy bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalobcu (ako kupujúceho) na základe kúpnej zmluvy uzavretej medzi

stranami sporu dňa 3. apríla 2007 (ďalej aj „kúpna zmluva“). Žalovaní sa po predaji sporných nehnuteľností dostali do finančnej nekomfortnej situácie, pretože kúpna cena bola vyplácaná na účet matky žalobcu (sestry žalovaného 1/) v bližšie nešpecifikovaných splátkach. Z finančných transakcií nebolo preukázané, že matka žalobcu uhradila zvyšok kúpnej ceny žalovaným. Čo sa týka započítacej námietky žalovaných 1/ a 2/ v skoršom štádiu konania týkajúcej sa nevyplatennej časti kúpnej ceny, táto nebola v konaní presne ustálená ani zdôvodnená čo do výšky. Žalovaní k tejto námietke neuniesli dôkazné bremeno aj z dôvodu prípadného premlčania.

2.2. Vo vzťahu k vzájomnej žalobe žalovaných týkajúcej sa neplatnosti kúpnej zmluvy súd prvej inštancie konštatuje, že táto nie je namieste, nakoľko strany z tejto kúpnej zmluvy jasne, vážne, slobodne bez nátlaku a zrozumiteľne prejavili svoju vôľu, ich zmluvná voľnosť obmedzená v žiadnom ohľade nebola. Došlo k zápisu vlastníckeho práva v prospech žalobcu pred viac ako 10 rokmi (3. júla 2007). Tento protinávrh preto súd považoval za účelový, všetko vo svetle, že k nemu došlo po tak dlhom časovom období. Ani formálna úprava zmluvy vo vzťahu k záložnému právu na takto prejavenej vôli nič nemení. Súd prvej inštancie preto protinávrh žalovaných týkajúci sa platnosti kúpnej zmluvy zamietol.

2.3. Súd prvej inštancie za opodstatnený nepovažoval ani nárok vyplývajúci z nájomného vzťahu žalobcu so žalovanými s ohľadom na nejasnosti vyplatenia kúpnej ceny matkou žalobcu. V ďalšom súd apeloval na zmierlivé riešenie vzájomných problémov vzhľadom na to, že stranami tohto sporu sú blízki príbuzní.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) v poradí tretím rozsudkom z 19. februára 2020 sp. zn. 2Co/25/2019 v spojení s opravným uznesením z 24. septembra 2020 č. k. 2Co/25/2019-402 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

3.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie uviedol, že žalobca v konaní nepreukázal zaplatenie kúpnej ceny v prospech predávajúcich žalovaných v celom rozsahu. V konaní bolo zistené, že napriek formulácii článku II. bod 2.2 kúpnej zmluvy z 3. apríla 2007, kúpna cena v dohodnutej výške 1.400.000,- Sk pri podpise zmluvy nebola uhradená, jej časť mala byť vyplácaná matkou žalobcu postupne v bližšie neurčených splátkach pre tvrdené obavy s nevhodným nakladaním s týmito finančnými prostriedkami žalovaným 1/. Aj keď žalovaní po uzavretí kúpnej zmluvy túto nehnuteľnosť ďalej užívali, so zreteľom na všetky zistené okolnosti prejednávanej veci súd prvej inštancie opodstatnene, s prihliadnutím na aplikáciu citovaného ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. (ďalej len „OZ“), odoprel žalobcom uplatňovaný nárok v záujme spravodlivého a predovšetkým zmierlivého usporiadania vzťahov strán prebiehajúceho konania.

3.2. Správnym spôsobom vyhodnotil prvoinštančný súd aj nedôvodnosť vzájomnej žaloby žalovaných, ktorí žiadali určiť neplatnosť spomínanej kúpnej zmluvy zo dňa 3. apríla 2007 pre rozpor s § 37 ods. 1 OZ. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že aj zo samotných vyjadrení žalovaných je zrejmé, že túto kúpnu zmluvu uzatvárali vážne, zrozumiteľne, slobodne, bez nátlaku a nepochybne prejavili svoj vôľu previesť sporné nehnuteľnosti v prospech žalobcu, a ich zmluvná voľnosť obmedzená nebola. Žalovaní po dobu viac ako 10 rokov nespochybňovali platnosť a relevantnosť tohto právneho úkonu. Súd prvej inštancie správne zdôraznil, že vykonaná úprava zmluvy žalobcom v článku III. bod 3.5 zmluvy vo vzťahu k vzniku záložného práva, nemení bez ďalšieho prejavenu vôľu žalovaných, ktorých úmyslom bolo previesť vlastnícke právo k daným nehnuteľnostiam v prospech žalobcu, zmluvou obsahujúcou podstatné náležitosti, ktorými sú predmet kúpy a kúpna cena.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ a 2/, jeho prípustnosť odôvodnili výslovne ustanovením § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 160/2015 Z. z. (ďalej len „CSP“), pretože odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a pretože rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

4.1. V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP namietali, že odvolací súd a/ dostatočne a riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie, b/ spolu so súdom prvej inštancie sa nevyporiadali s argumentáciou a právnymi dôvodmi vzneseného protinávruhu (vzájomnej žaloby) a c/ spor nesprávne právne posúdil. Za arbitrárny považovali názor súdov nižších inštancií, že doplnenie pôvodného textu kúpnej zmluvy v čl. III. bod 3.5 Zmluvy nemení prejavenu vôľu žalovaných 1/ a 2/ v originálnom znení

zmluvy, pretože jednostranným pozmenením zmluvy kupujúcim bez ich súhlasu a vedomia došlo k situácii, že kupujúci svoj omyl v nemožnosti vyplatenia kúpnej ceny ako deklaroval v zmluve, ktorú sám vyhotovil pred podpisom zmluvy a čím predávajúcich uviedol do omylu, konvalidoval dodatočne dopísaním nového znenia v čl. III. bod 3.5 Zmluvy, výmene prvých dvoch strán originálu zmluvy a následným „zošitím zmluvy“.

4.2. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedli, že žalovaným sa napriek snahe nepodarilo zistiť, či v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu bola alebo nebola vyriešená otázka absolútnej neplatnosti kúpnych zmlúv v dôsledku ich jednostrannej úpravy.

5. Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť a priznať mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Súd prvej inštancie aj odvolací súd správne vyhodnotili vykonané dokazovanie a svoje rozhodnutia presvedčivo odôvodnili. K zaplateniu kúpnej ceny poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 4172/2007, podľa ktorého „nesprávny údaj v kúpnej zmluve, že kúpna cena bola zaplatená v hotovosti pri podpise kúpnej zmluvy, nebol presný, zakladalo by to len právo na zaplatenie kúpnej ceny“. Argumentáciu k absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy považoval za účelovú, pretože doplnené ustanovenie do zmluvy nemení prejav vôle predávajúcich, predat' dom s pozemkom za dohodnutú kúpnu cenu žalobcovi ako kupujúcemu do jeho vlastníctva.

6. Dovolatelia zotrvali na podanom dovolaní.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a naň oprávnenými osobami (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

9.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

9.3. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie,

ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade známosti) v zmysle § 420 písm. f/ CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

9.4. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

9.5. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalovaní 1/ a 2/ vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

11.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady známosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3

Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

11.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11.5. Dovolatelia, vychádzajúc z obsahu dovolania, prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z § 420 písm. f/ CSP a k tomu dovolaciemu dôvodu uvádzajú, že odvolací súd dostatočne a riadne neodôvodnil svoje rozhodnutie pokiaľ ide o protinávrh žalovaných (v žalobe zamietajúcej časti boli žalovaní úspešní a preto týmto výrokom nedošlo k zásahu do ich práv).

11.6. Dovolací súd poznamenáva, že prípadné nedostatky pri odôvodnení rozhodnutia treba odlišovať od prípadov nesprávneho právneho posúdenia vecí. Nesprávne právne posúdenie vecí judikatúra dovolacieho súdu nepovažuje za vadu zmätočnosti v zmysle § 420 ods. 1 písm. f/ CSP (k tomu bod 12. 5 nižšie).

12. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je porušením ústavou a Dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. A to z viacerých aspektov dotýkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí.

12.1. Z čiastkových analýz doterajšej judikatúry možno vyvodiť niektoré nasledujúce požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré by mal súd v odôvodnení svojho rozhodnutia rešpektovať. Medzi tieto možno zaradiť požiadavky o zákaze vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosť odôvodniť odklon od existujúcej judikatúry, povinnosť „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosti odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

12.2. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06). Dovolací súd nezistil opodstatnenosť tvrdenia dovolateľov o arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s potvrdeným rozhodnutím súdu prvej inštancie.

12.3. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade (o protinávrhu žalovaných) bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí pritom jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Odvolací súd jasným, rozhodným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, poskytol primerané odpovede na odvolacie námietky; jeho úvahy a z nich vyvedené závery, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odvolací súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by žalovaným 1/ a 2/ znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv

dovolateľov.

12.4. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že súd prvej inštancie a odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnili spôsobom zodpovedajúcim sa zákonu. Súd prvej inštancie v bode 47. dostatočným spôsobom vysvetlil, že strany kúpnej zmluvy jasne, vážne, slobodne, bez nátlaku a zrozumiteľne prejavili svoju vôľu, pričom ich zmluvná voľnosť nebola obmedzená, k zápisu vlastníckeho práva v prospech žalobcu došlo pred viac ako 10 rokmi, preto tento návrh vyhodnotil ako účelový. Formálna úprava zmluvy vo vzťahu k záložnému právu na takto prejavenej vôli nič nemení. Odvolací súd sa v bode 21. odôvodnenia rozhodnutia preukázateľným spôsobom vypořiadal s odvolacími námietkami žalovaných 1/ a 2/, pričom opäť poukázal na to, že všetky podmienky pre platnosť úkonu boli splnené a úkonom kúpnej zmluvy žalovaní nepochybne prejavili svoju vôľu previesť sporné nehnuteľnosti v prospech žalobcu. Vykonaná úprava kúpnej zmluvy žalobcom v čl. III. bod 3.5 vo vzťahu k vzniku záložného práva nemení bez ďalšieho prejavenu vôľu žalovaných, ktorých úmyslom bolo previesť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam v prospech žalobcu zmluvou obsahujúcou podstatné náležitosti, ktorými sú predmet kúpy a kúpna cena. Uvedené konštatovania súdov nepreukazujú tvrdenia dovolateľov o arbitrárnosti, zmätočnosti, či nepreskúmateľnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Správnosťou právneho posúdenia veci sa dovolací súd nemal možnosť zaoberať pri uplatnenom dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

12.5. Dovolateľa vyvodzujú prípustnosť dovolania aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (najmä posúdenie kúpnej zmluvy vo vzťahu nimi tvrdenej absolútnej neplatnosti) dovolací súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy občianskeho súdneho konania dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a tiež 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010, 8 ECdo 170/2014, 9 Cdo 86/2020). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018, 9 Cdo 86/2020). Právne posúdenie môže zakladať dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP cez prizmu niektorej zo skutkových podstát uvedených pod písmenom a/ až c/ (§ 421 ods. 1 CSP). Skutočnosť, že dovolateľa majú odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje nimi tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

12.6. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolanie žalovaných 1/ a 2/ v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné, preto ho najvyšší súd podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13.1. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

13.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio juris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio fakty), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho

súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

13.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

13.4. Vo vzťahu k dovolacej námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolatelia uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to od otázky: „či absolútna neplatnosť kúpnej zmluvy nastáva v dôsledku jej úpravy (zmeny) iba jedným účastníkom zmluvy.“

13.5. Formulácia právnej otázky a jej riešenie, ktoré dovolatelia považujú za správne, nie je spôsobilé zvrátiť rozhodnutie odvolacieho súdu a naplniť účel dovolacieho konania, lebo ním sa nesleduje akademické (právno-teoretické) riešenie problému, dôraz sa kladie na zjednotenie rozdielnej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (zjednotenie rozdielnych právnych názorov vrcholnej súdnej autority a jej rozhodovanie doposiaľ neriešených otázok) a to v prípadoch vymedzených ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Zo samotnej povahy zmluvy ako viacstranného právneho úkonu je zrejmé, že zmeny v zmluve je možné vykonať len na základe súhlasu všetkých strán zmluvy a jednostranná zmena zmluvy je vylúčená (okrem prípadu ak zákon neustanovuje inak) a na takéto zmluvné dojednanie sa hľadí ako keby nevzniklo, ničotný akt (non negotia). Dovolatelia (zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom) nenastolili v danom prípade právnu otázku ako doposiaľ neriešenú. Jej riešenie možno nájsť bez akýchkoľvek výkladových pochybností pre daný prípad priamo v zákonomnom texte ustanovenia § 493 OZ. Toto *expressis verbis* uvádza, že záväzkový vzťah (tiež kúpno-predajný vzťah) nemožno meniť bez súhlasu jeho strán. Vyjadrený je tým základný charakter občianskoprávných vzťahov založených na rovnosti (§ 2 ods. 2 OZ) a rešpektovaní slobodnej vôle (autonómie) jej subjektov. Táto nosná idea v súkromnom práve je rešpektovaná súdnou judikatúrou, právnou doktrínou i právnou teóriou (napr. 5Cdo 138/2009). Dovolateľmi nastolená otázka však nedáva odpoveď ani nezohľadňuje rozhodný právny záver konajúcich súdov o čiastočnej neplatnosti právneho úkonu. Teda, že dôvod neplatnosti (zmena zmluvy) sa vzťahuje len na časť úkonu. Súdny totiž zmenu kúpnej zmluvy žalobcom považovali za čiastočne neplatný právny úkon a to pokiaľ išlo o formuláciu v zmluve týkajúcu sa záložného práva. V takom prípade treba skúmať, či ide o právne úkony od seba navzájom oddeliteľné a spôsobilé samostatnej existencie, alebo treba právny úkon chápať ako jeden celok. Dovolatelia z pohľadu uvedených úvah o čiastočnej neplatnosti právneho úkonu dotýkajúcich sa i zostávajúcej časti tohto úkonu nenapadli správnosť právneho posúdenia veci a v tejto súvislosti neformulovali žiadnu právnu otázku. Vo všeobecnosti možno pripustiť i takú právnu argumentáciu, že jednostranná úprava právneho úkonu ešte nemusí automaticky a vždy zakladať neplatnosť celého právneho úkonu. V zmysle ustanovenia § 41 Občianskeho zákonníka, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatná len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo okolností, za ktorých k nemu došlo, nevyplýva, že túto časť nemožno oddeliť od ostatného obsahu.

13.6. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv dovolateľov v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15 odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“

Stážovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020).

14. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaných 1/ a 2/ v časti, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

15. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi priznal nárok na ich náhradu, pretože výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zaviniť žalovaní (§ 256 ods. 1 CSP).

16. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.